

GORICA

(Večerno izdanje.)

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za dežel. Ako pade na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemnik ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v «Narodni tiskarni», ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo «Gorice». Oglasi se računijo po petivrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Učitelji sotrudniki pri „Tutti frutti“!

(Članek iz učiteljskih krogov.)

II.

Tako delajo torej najgrši izrodki človeškega rodu, tako ravnajo najpoglejše propalice, katerih moralna vrednost je padla globoko pod vrednost neumne živali. Oglejmo si pa zdaj našo „naprednjaško“ inteligencijo, katere glasilo je kalna „Soča“, vredna posoda umazanih „Tutti frutti“! — Pripomniti moram, da imenujem „naprednjaško“ inteligencijo vse, kar se za „Sočo“ skriva in ž njo soglaša. Vsem tem na hrbet zvrčati neposredno krivdo javnega pohujšanja s „Tutti frutti“, bi ne bilo prav. Zlo je treba zasledovati od prvega začetka, od izvira.

Pri tem se mi usiljuje najprej vprašanje: Kaj je dalo povod k spisovanju „Tutti frutti“? Odgovor je lahek: Nju sklep, priti na površje „na vsak način“ (osar tutto). Ako bi se bilo posrečilo našima bivšima kolegama Tumi-Gabrščeku izvesti politični preobrat na korist njiju prvašiva, kakor sta ona računala, brez hrupa, javalne bi bilo prišlo do „Tutti frutti“. „Soča“ in „Goriška tiskarna“, „Ljudska posojilnica“ in „Trgovska zadruga“ so jima bile tako varne trdnjave, da so se jima zdele nepremagljive. Z uredniškimi škarjami v roki in slovenskim denarjem v žepu sta menila izvršiti svoj preobratni načrt z lahkobo, brez radikalnih sredstev, ne da bi bilo odmekniti z obraza krinke: „ljubezni do naroda“. Ali prišlo je drugače. Nastala je „Narodna tiskarna“, izšla „Gorica“, oživela „Centralna posojilnica“: same bombe, ki so strašanskim polomom tresčile v uredništvo „Soče“. V tej osuplosti je bila izdana parola: Zdaj pa le brez obzira! Kar nam pride nasproti, je treba vroči ob tla. Omikane pisave nič več; rahločutnosti, obzirnosti nobene več! Že sumnja, da se nam kdo protivi, zadostuje, da ga uničimo. Pa ne samo protivnika, ampak tudi onega, ki ni z nami. Ako se dotičnik ne meša v politiko, ako je osebno neomadeževan, pa izmišljujmo si o njem, podtikajmo mu slabe namene, blatimo ga kar v vsaki številki našega

lista. Ni vrag, da bi se ne naveličal pošiljati nam vednih popravkov! S tem si ustvarimo izgled, da se nas bode vse balo. Ako ubijemo pri tem moralo v našem ljudstvu, ako tudi uničimo njegovo narodno eksistencijo, nič ne dé. Bolje da tega ljudstva ni, kakor da bi nam ne bilo pokorno! Posebno na piko moramo vzeti te proklete farje na deželi; oni imajo kot oznanovalci vere preveč upliva na „neumno“ ljudstvo. Ta upliv moramo zlomiti, naj hudič tudi vero vzame! — To je bil prenarajeni bojni načrt v uredništvu „Soče“, in Gabrščekova tiskarna je „osrečila“ goriške Slovence z umotvorom nove vrste, s „Tutti frutti“!

Drugo vprašanje je, ali so „Tutti frutti“ potrebni? Je-li postala naša duhovščina v novejšem času res tako moralno pokvarjena, da jo postavlja list, ki služi posvetni politiki, na sramotni oder? Na to vprašanje bi nam odgovorila „Soča“ sama, ako bi bila na njej le še trohica lojalna, z odločnim ne. Tega seveda ne pričakujemo od lažnjive „Soče“; indirektno pa nam vendar sama potrjuje. Le redkokedaj si upa svojo žrtvo z imenom imenovati. To bi pa „Soča“ pri znani svoji brezobzirnosti gotovo vsakokrat storila; saj vidimo, da je prišla sama do prepričanja, da zagovarja v boju z „Gorico“ in „Prim. Listom“ le slabo stvar, katero pušča že kar iz vida. Zato se tem strastneje oprijemlje imen, katera podlika spisom in dopisom „Gorice“ in „Prim. Lista“. Kar izključeno je torej, da bi se „Soča“, kateri je rešilna bilka le še ime nasprotnikovo, vestno izogibala v „Tutti frutti“ ravno imenovanju imen. Gotovo je, da so vsi v „Tutti frutti“ našeti „grehi“ brez „grešnikovega“ imena izrodki boleznih možganov znorelega „Sočinega“ pisuna, ali prepisi iz neslovenskih listov, s „Sočo“ enake baže, ali posnetki motivov iz opozilnih romanov in novel, ali pa pogretno enakoveljavnih pripovedk, umotvorov poživljenih bonvivancv, katerih želodci so prenasršeni pikantnih jedil, in katerih možgani so prepiti opojnih pijač. Saj smo čitali v „Sočinih“ „Tutti frutti“ „dogodbico“ o „duhovniku“, katera se je pripovedovala v veselih družbah — kakor mi moj stari oče pravi — v naših

krajih že pred polstoletjem, katere „duhovnik“ počiva že davno v črni zemlji, katero „dogodbico“ je pa „Soča“ predelala, kot bi se bila te dni dogodila. Ako bi imela naša duhovščina na Goriškem oblast, poklicati pisuna „Tutti frutti“ na odgovor, naj pove vsakemu „grehu“ tudi „grešnika“, potem bi videli, kako bi gostobesednežu na enkrat sapa pošla. Ze vem, kako bi se pisac izgovarjal, rekel bi: jaz imenujem greh, ne grešnika. — Ravno ta izgovor je pa največja lopovščina. Prvič je to nesramna laž, ker on že imenuje grešnika, kadar ga leve. — Drugič je to brutalno nasilstvo, ker si pisun misli: Moja zadrega, da izmišljenemu grehu ne vem imenovati grešnika, mi še le koristi. Morda utegne vendar kak far domnevati, da mislim njega in ta se bode gotovo bal stopiti nam nasproti. — Tretjič je to infamna hinavščina, ker se ta časnikarski tolovaj še hlina, kakor bi bil Bog ve kak obziren, usmiljen, prizanesljiv, dobrohoten itd. — Četrtrič je to občno sleparstvo, ker slepi in goljufa ta „naprednjaški“ junak celo svoje pristaše v zahvalo, da se tako slepo žrtvujejo za njegove osebne koristi. — Faktum je torej, da je mogel pisun v „Tutti frutti“ navesti le par imen duhovnikov, da je ime enega duhovnika le revolver-žurnalistično spravil v dotiko s pismom obnorele histerične device, katere norosti pa je dotični duhovnik toliko kriv kakor papež, ako bi bila norica pismo nanj naslovila; faktum je, da zasledi trezen in bistroumen čitatelj v svinjarskih „Tutti frutti“ veliko pomanjkanje snovi, da je stvarno le drobno jederce, katero obdaja gorostasno grobljišče praznih in puhlih fraz žurnalističnega klepetaća. Da ni vse zares z orijentalno fantazijo opisano napihovanje in našopirjevanje resničnega zrnca nič drugega, kakor duševno prežvekovanje in prebavljanje večinoma lastnih skušenj in občutkov, katere je kakor znano — „Sočin“ pisun sam bogato in vrhovato doživel. Ta fakta so pa najboljši odgovor na moje drugo vprašanje: da so „Tutti frutti“ popolnoma nepotrebni.

Dr. Tuma v Bovcu.

Slednjič je vendarle prišel pogledat dr. Tuma tudi v Bovec. Gor je došel vže v soboto 17. t. m., a toliko pričakovani shod je sklical še le v četrtek ob 7. uri zvečer „pri pošti“. Shod je bil zaupen, omejen na volilce, katerih pa je bilo komaj dobrih 20 — a vsi drugi, kakih 15 na število, so bili nevolilci. Govoril je krog 1 uro — proti navadi!

Tu preletimo le glavne misli njegovega govora.

I. Dr. Tuma razpravlja o vsem, kar se je godilo tekom let v deželnem zboru, o čemer vže vrabci po strelah čivkajo. Sebe je hvalil — druge grajal. On je vedno nastopal kot „angelj miru“, a drugi poslanci so pravi satani.

II. Razume se, da ni pozabil tudi učiteljev, se vé, „naprednih“; saj jih je bilo na shodu cela 1/4 vseh navzočih! Povzdigoval jih je v devata nebesa, češ, ti so vam ljudje, nje morate častiti in le oni zaslužijo res čast in spoštovanje — oni imajo veljavo! Zató treba tudi privoščiti jim en mandat v deželnem zboru. Nemški učitelji so celo Francoze premagali, in brez teh bi se ne bila povzdignila Nemska nad Francijo. Kaj bodo klerikalci! Vas lahko staremo!

En poslanec mora biti iz Bovca (gotovo g. Strausgittl, kateri je tudi v Tumovem imenu sklical shod, in sicer za kmečke občine!). Dalje mora biti en poslanec, kakor rečeno, učitelj, se vé „narodno-napredni“; tudi juristov nam treba v dež. zboru, in za to bi bil najbolj pripraven dr. Treo, advokat v Gorici. Slavospev „naprednim“ učiteljem je zavzemal celo četrtno govora.

III. Nato je razvijal dr. Tuma svoje socialne misli, in rekel, da je proti vsem socialistom (v svojem organu pa zdihuje po soc. demokraciji kot „največjem blagoslovu“ za Slovence! Pravi dr. Tuma povsod! O pridi, pridi norišnalci Op. ur.) naj bodo ti socialni demokrati ali pa krščanski socialisti, zato, ker so vsi ti za združitev stanov. Dr. Tuma je samo za „bralna društva“ se vé, da le za „narodno-napredna“. Le v „nar-napr.“ bralnih društvih naj se združujejo stanovi! Slednjič dopušča dr.

LISTEK.

Zgodovina tolminske šole.

(Dalje.)

Leta 1886 je bil premeščen Daniel Fajgelj na Srpenico. Na njegovo mesto je prišel 29. sept.

10. Andrej Vrtovec, rojen 25. nov. 1855 v Šmarjah ipavskih. Dovršil je dva realčna razreda v Gorici in Ljubljani in učiteljišče v Kopru. Zrelostno preskušnjo je prebil 31. okt. 1878 in bil vsposobljen za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom. Prvo službo je imel v Ajdovščini, kamor ga je bil poslal okr. šolski svet z dekretom 24. sept. 1878 za supplenta. Od tam je šel 11. okt. 1879 za proviz. učitelja v Ceróvo v Brdih. Z odlokom okr. šolskega sveta Koprškega z dne 8. febr. 1880 je bil ko tak v Dolino premeščen in 30. okt. 1881 za stalnega učitelja imenovan. L. 1886 je prišel v Tolmin, kjer mu je okr. šolski svet z dekretom 29. sept. št. 782 službo učitelja 3. plačne vrste podelil. Dežel. šolski svet ga je povišal dne 30. maja 1894 v 2., dne 6. jan. 1899 pa v 1. plačno vrsto.

Na mesto učiteljice Matteuz je prišel

11. Ferdinand Jelinčič, rojen 1. 1869 v Otlici pri Ajdovščini. Šolal se je na pripravljalnici v Kobaridu in na učiteljišči v Kopru. Preizkušnjo zrelosti je prebil 8. julija 1889 in bil usposobljen za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom. Z dekretom 28. avg. 1889

je bil imenovan za proviz. podučitelja na Srpenici s službo na Žagi, 6. okt. 1890 pa v Tolminu. Z dekretom 12. dec. 1891 mu je bila podeljena, ker je to sam želel, služba potovalnega učitelja za Čadrg-Perbljo s plačo začasnega učitelja in z osebno doklado. Ko tak je prišel 25. okt. 1893 v Log pod Predelom, kjer ga je dež. šolski svet 26. okt. 1896 za stalnega učitelja imenoval. Od 1. febr. 1900 hodi ob določenih dnevih tudi na Strmec učit.

Jelinčičev naslednik je bil

12. Viktor Vuga, rojen 1869 pri Sv. Luciji na Mostu. Šolal se je na pripravljalnici v Kobaridu in na učiteljišči v Kopru. Preskušnjo zrelosti je opravil 8. julija 1891 in bil usposobljen za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom. Z dekretom 12. dec. 1891 je bil imenovan za provizornega podučitelja v Tolminu, 10. okt. 1892 pa v Kobaridu. Dne 23. avg. 1893 ga je imenoval okr. šolski svet začasnega učitelja in mu poveril vodstvo enorazrednice na Ponikvah. Dne 23. okt. 1896 je bil premeščen ko tak v Drežnico, kjer ga je dež. šolski svet z razpisom 21. junija 1897 za definitivnega učitelja in voditelja imenoval.

Za njim je prevzel službo

13. Andrej Sattler, rojen 1. 1870 v Cerknem. Dovršil je dva realčna razreda v Ljubljani in učiteljišče v Kopru. Zrelostno preskušnjo je prebil 1. julija 1892 in bil usposobljen za ljudske šole s slovenskim

učnim jezikom. Z dekretom 10. okt. 1892 je bil imenovan za provizornega podučitelja v Tolminu, dne 2. avg. 1894 pa za začasnega učitelja in voditelja na enorazrednici v Otaležu.

Za njim je prevzel službo

14. Karol Gruntar, rojen 1. 1875 v Kobaridu. Šolal se je na pripravljalnici v Kobaridu in na učiteljišči v Kopru. Preskušnjo zrelosti je prebil 6. julija 1894 in bil usposobljen za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom. Z dekretom 2. avgusta 1894 je bil imenovan za provizornega podučitelja, 10. marca 1897 pa za proviz. učitelja v Tolminu. Ko tak je bil premeščen 7. okt. istega leta v Bovec, kjer je bil po šestih mesecih (3. marca 1898) za definitivnega učitelja imenovan. Z dekretom 31. jul. 1900 je prevzel začasno vodstvo dvorazrednice v Podmelcu.

Njegov naslednik je bil

15. Jožef Sorč, rojen 5. junija 1878 v Bovcu. Šolal se je na pripravljalnici v Kobaridu in na učiteljišči v Kopru. Preskušnjo zrelosti je opravil 16. julija 1897 in bil usposobljen za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom. Kmalu potem (7. okt. 1897) je bil imenovan za provizornega podučitelja v Tolminu, kjer je eno leto služboval. Dne 11. nov. 1898 je šel ko tak na Žago. Od meseca avgusta 1900 je provizorni voditelj dvorazredne šole v Devinu.

(Dalje pride.)

Tuma tudi združevanje stanov, toda k večjemu le tako, čegar delovanje bi ne segalo v koristi drugih stanov. On je tudi za izboljšanje gmotnega stanja kmeta in delavca, ali to izboljšanje bi ne smelo se izvršiti na račun in škodo drugih stanov. Z drugo besedo: Kapitalistom in sploh izžemalcem kmeta in delavca se ne sme vzeti nobene, krivično pridobljene pravice, oni naj še naprej polnijo svojo nenasitno malho s krvavimi žulji delavskih stanov; vi, delavski stanovi se morate dajati še naprej izsesavati od teh pijavk. Skušajte kolikor mogoče izboljšati svoje žalostno stanje, le na račun drugih ne! Skrajna ironija! Kmet je, in delavci sploh! ali se ne sliši to ravno tako, kakor da bi vam dr. Tuma rekel, da si zadržnite vrat z vrvjo?! To je dr. Tuma, to je njegova sociologija! Farbanje! In dr. Tuma hoče biti prvi voditelj delavskih stanov, hoče postati za naprej celo zastopnik kmetov v deželnem zboru, (da bode predlagal povišanje doklad na zemljiški davek, a znižanje doklad na — užitinski davek! Op. ur.). Povedal je tudi dr. Tuma na shodu, da se ne gre za kmeta, ampak le za trgovca in obrtnika. Kmetu ni pomagati, in le trgovec in obrtnik moreta še kaj doseči.

Za zaključek je veliki resnicoljub in osrečevatelj še to le povedal ljudem (večinoma trgovecem, obrtnikom in učiteljem) za ocvirek, namreč, da ako je dobro za obrtnika in trgovca, se godi dobro tudi delavcu in kmetu!!! (Bog nas varuj! Ali se mu je mešalo v glavi ta dan? Op. ur.)

Ste slišali vi, ki se krčevito trudite v potu obraza za vsakdanji kruh?!

Dopisi.

Iz Gorice. — („Sočinemu“ kritikastru drugi odgovor). (Dalje). Fijaško z očitanjem „generalpauze“ g. Komel ne more preboleti. Revez skladbe ne pozna ter je mislil, da so se pevci pri „Graduale“ zmotili, ker so premolkili, kar je blagovilil (g. Komel) v „kritiki“ nazvali z neslanim dovtipom „generalpauza“. Še-le iz našega odgovora je izpoznal, kako hudo se je „urezal“. Zdaj se skuša iz zagate izkibacati s stavkom: „Resnica je, da res ni bilo možno izpoznati, ali je bila pisana „generalpauza“, ker so končali pevci drug za drugim in ravno tako negotovo in slabo začeli“. V prvem dopisu je pa pisal: „...v sredi je nastala **naenkrat** „generalpauza“.....“ Zdaj naj nam pove gosp. K., kedaj je govoril neresnico, prvič ali drugič? Enkrat jo je gotovo govoril; zato mu prav „cifrasto“ vračamo njegov nauk: „Z mozem, ki zna tako fino resnico zavijati, se sploh ne da govoriti“. Da, da, g. K., pevci so ono pavzo precizno zvršili; da je pa napravila na Vas tak neugoden utis, je vzrok ta-le: Ona usodna pavza je na prvem, torej na dobrem taktovem

„Romanje“ v Čezsočo.

Pot vaju vodi do Čezsoče,
Prodajat tam „modrost“ —
Pa ali ni mogoče,
Da se podere most?
Težka vidva
Strašansko sta oba:
Požrla toliko sta „farjev“
In „farških“, kuharskih denarjev,
In težka vaju je „modrost“,
Bojim se, da se vdere most...
Počasi! vsak posebe!
Vi plemenite ste osebe,
Vi naroda rešitelji
In pa osvoboditelji!
Na mostu! Res, junaka dva,
Oj, drzna korenjaka dva...
Kako trepeče mi srce,
Če most se vdere, oh, gorjé!
Kdo potlej ljudstva bo rešitelj,
Njegov osvoboditelj?
Zahvaljen Bog,
Zdaj rešen narod bo nadlog:
Prešla sta srečno tja čez most,
Oteta naša je „modrost“!
O srečni Čezsočani,
Z „modrostjo“ to obdarovani!
Kdaj tako je učil kak „far“?
Nikjer, nobeden in nikdar!

delu. To je pa jako nenavadno, nenaravno ter se protivi čustvu za takt. — Take ekstravagance vzbujajo v poslušalcu neveseljem glasbe občutek nerednosti, nepravilnosti, pomote, pogrška. Ta občutek neveselčega, nemuzikalničnega poslušalca je imel tudi g. Komel, učeni „Sočin“ kritik, zato se je tako zaril v to „generalpauzo“. S tem si je dal sam spričevalo, da nima niti pojma o glasbenih finesah in da bo trebalo še časa, predno postane „feinschmecker“, kar mora biti vsak pravi kritik. E, Milio, Milio, si ta cuisses, philosophus mansisses!

Pojdimo dalje! Iz našega odgovora je g. K. še-le zvedel, da nima „Qui tollis“ pri vsaki „Gloriji“ počasnejega tempa. To zdaj priznava. V prvem dopisu je pa absolutno trdil: „...a se spremeni pri „Qui tollis“ v počasnega“. — Zdaj dostavlja: „...če ni predpisan tempo, je drugače notirano...“ Kaka kolobocija je pa to? Kdo naj to razume? Kaj drugače notirano, takt? Če g. K. to misli, se tudi moti; pri mnogih, mnogih mašah ni pri „Qui tollis“ zraven tempa tudi takt nič izpremenjen, tako tudi pri tej. Kaj hoče torej ta nerazumljivi „kritik“? Zaletel se je v odprta vrata, in čujmo, kako skuša ta smešni prizor opravičiti. On piše: „...če pa ni predpisan tempo in tudi ne drugače notirano, mora vedeti pa pevovodja, da se mora z ozirom na besede vzeti počasnej tempo“. Tako, kdo pa tako uči? Dan danes, ko je tisk tako po ceni, da bi bil pravi bedak, kdor bi večje skladbe prepisoval, ni treba skladatelju štediti pri zapisovanju tehničnih izrazov; en izraz ali sto, to je za stavca isto. Ako hoče torej skladatelj pri „Qui tollis“ imeti počasnej tempo, zapíše v rokopisu dotično besedo, in stvar je končana in jasna. — Če tega ne stori, je znamenje, da izpremembe noče. Taka svojevoljna izprememba časa, kakor jo hoče g. K., je dovoljena le za kratka mesta (par taktov, kak accel. ali ritard.), ne pa za cel oddelek skladbe, kakor je „Qui tollis“. Večinoma niso take izpremembe nič drugega, kakor neka „wichtigthuerei“ pevovodjeva. Pa recimo, da bi bil g. M. ravnal po konfuzni želji gosp. kritika, moral bi bil zaradi previdnosti in sigurnosti in olajšave zvrševalcem to tudi notirati. S tem bi bil pa prišel z dežja pod kap. V prvem dopisu „graja“ namreč „učeni“ „kritik“ gospoda M., „da se mu zdijo vse skladbe, ki mu pridejo v roke, popravka potrebne ter čeečka potem na njih, da se več ne razume, kaj bi prav za prav to bilo“. Konfuzni „kritik“ bode moral torej še v tretje odpreti svoja usta in gospodu M. razložiti, kako naj se ravna, da mu ustreže, da se bode mogel ogibati njegove (kritikastrove) Scile in Karibde; kajti v prvem dopisu ga „graja“, da skladbe popravlja, v drugem pa ga „graja“, da skladbe ne popravlja. Bog naj [torej] usluži temu kritikunskemu otročanju!

In jednakih konfuznih protislovij v tej učeni „kritiki“ kar mrgoli. Pa ne le samo, da bi bil drugi dopis v protislovju s prvim, ampak tudi v istem dopisu, da, v istem odstavku si revež oporeka. Tako n. pr. komaj je sklenil stavek, obsegajoč ravnokar imenovano „grajo“ zastran popravljanja muzikalij, pa napiše zahtevo: „Sami kaj napišite...!“ Ali ste ga slišali? Od moža, kateremu odreka zmožnost priprostega popravka, v eni sapi zahteva, naj sam kaj napiše! In pri tem še meče v en koš „pevovodjo“ in „skladatelja“ (glasbenika). Kaj hočete večje zmede!

(Dalje pride).

Iz Gorice 26. avgusta. — „Soča“ je na moje vprašanje, kateri da je tisti g. dekan na Vipavskem, ki služi 495 K za 4 maše, le toliko odgovorila, češ „saj ni 1000 dekanov na Vipavskem, naj si poiščem“. Ker sem pa jaz osebo imeval katera služi, oziroma „bo“ služila 77 K za eno samo sejo, naj mi tudi „Soča“ pove ime in kraj onega g. dekana, da se lahko prepričam, ali res zasluži samo za 4 maše toliko, kajti jaz g. dekana ne morem iskati samo pod naslo-

vom: „Č. g. dekan na Vipavskem!“ — Na drugi moj dopis v „Gorici“ „Glasovi o narodnem in cerkvenem petju“ „Soča“ zahteva od dopisnika, da naj pove, kateri je tisti stari pevec, ki ni že 20 let neprenehoma pel. Na to vprašanje odgovarjam, da mislim g. K. P. uradnika „Trgovsko-obrtno zadruga“, ki se že mnogo let ni v petju podučeval in javno na odru nastopil. Da je neprenehoma do zdaj prepeval, mogoče, ali v kaki veseli družbi pri kozarcu sladkega vinca, javno na odrih pa že veliko let ne, kakor mora zdaj kot uradnik „Trgovsko-obrtno zadruga“.

Nepriistranski.

Politični pregled.

Cesar na Dunaju.

Naš cesar se je dne 28. t. m. povrnil iz Išla na Dunaj in od tod k vojaškim vajam na Ogersko.

Notranjepolitični položaj.

Ker se je češki deželni zbor razpustil in se torej ne bo vršilo v jeseni zasedanje istega v sedanji sestavi kakor se je poprej nameravalo, je skoraj gotovo, da bode državni zbor sklican že v prvi polovici meseca oktobra. Zato pa poročajo listi, da se bo vlada že v prihodnjih dneh pogajala z različnimi zastopniki državnozbornih skupin ter skušala jih pripraviti do tega, da bi državni zbor zamogel mirno delovati tudi v jesenskem svojem zasedanju, ter rešiti vse nekatere poglobitve zadeve kakor n. pr. državni proračun, nagodbo z Ogersko itd.

Deželni zbor.

Od dne do dne postaja živahnije deželnozbornsko volilno gibanje, posebno se na Kranjskem pripravljata stranki na hud boj, ki se bo bil v kmečkih občinah že 12. septembra. Pa tudi na Češkem postaja od dne do dne živahnije in tudi tam utegne biti volilna bitka vroča, posebno pa, ako je resnična vest, katero smo čitali v listih, vest namreč, da so se pogajanja med Mladočehi, Staročehi in agrarci razbila.

Tudi v Galiciji vrše se dan za dnem volilni shodi v znamenju prepira in sem ter tja tudi prepeka. Goriški deželni zbor imel bode okolo srede prihodnjega meseca septembra še nekaj sej, potem se pa zaključil in razpustil. Volitve se bodo vršile najbrže koncem oktobra in meseca novembra. Jednako se bo godilo tudi z isterskim deželnim zborom, ki se skliče v mesecu septembru na kratko zasedanje, v katerem se mu bode pečati z vladno predlogo glede prenosa deželnozbornskega sedeža ter deželnih uradov iz Poreča v Pulj.

Nadžkof Posilović v Zagrebu

je praznoval v torak svoj 25letni škofovski jubilej. Tem povodom je prebivalstvo iz glavnega mesta in z dežele priredilo impozantno manifestacijo ljubezni in spoštovanja do svojega višjega pastirja. V pon. zvečer je bila na čast jubilarju velika serenada, na kateri so sodelovala štiri pevska društva. Peli so tudi Hajdrihovo „Morje adrijansko“. Na pontifikalni maši je bilo zbranih 200 duhovnikov. Med istimi so bili: nadškof dr. Stadler, škof dr. Maurovič, namestni škof iz Djakova dr. Voršak in škof križevački Drohobocky. Jubilarju je došlo nešteti čestitki. Sv. Oče mu je naklonil novih časti. Tudi od cesarja je došla častitka.

Sestanek ruskega cara z nemškimi cesarjem.

Zdaj je gotovo, da se snideta ruski car in nemški cesar dne 10. sept. v Gdanskem. Nemški listi pravijo, da pomeni to snidenje jamstvo, da vladajo med Nemčijo in Rusijo prav dobri prijateljski odnosi, ob enem pa menijo, da bode to snidenje jako dobro uplivalo na zblizanje Nemčije s Francijo.

Francija in Turčija.

Mej Francozko in Turčijo nastala nesoglasja še niso poravnana. Sultan noče ustreči zahtevam Francije, vsled tega je 26. t. m. francoski poslanik zapustil Carigrad.

Domače in razne novice.

Duhovniške izpremembe in nameščenja v goriški nadškofiji: gospod Mihael Kragelj, I. kapelan v Cerknem pride za župn. upravitelja v Šebrelje; dosedanji II. kaplan, g. Vinko Buda, postane I., na njegovo mesto pride novomašnik Ivan Drašček. Gosp. Ivan Košir, I. kapelan v Tolminu, gre za vikarija v Obloke, v Tolmin pa pride za II. kapelana novomašnik Val. Batič. G. Frančišek Franko, vikarij v Trenti, je premeščen v Osek, naslednik mu bode dosedanji I. kapelan v Boveu, g. Josip Abram, a na mesto poslednjega pride

novomašnik g. Peter Šorli. Dosedanji kapelan v Volčah, g. Ivan Kunšič, je premeščen v Podmelec, podmelski kapelan g. Val. Knavs, pride za kurata v Gor. Trebušo, g. kurat Ant. Plesničar iz Gor. Trebuše za administratorja v Lokve, novomašnik gosp. Atilij Medveš pa je imenovan za kapelana v Volčah. Gosp. Hinko Črnigoj, kapelan devinski, gre za vikarja v Vel. Žablje, na njegovo mesto pride novomašnik Val. Pirec; dosedanji kapelan Črniški, g. Lipe Abram je imenovan za vikarja v Pliskovici, naslednik mu bo kot kapelan v Črničah g. novomašnik Ivan Franko. Dosedanji kapelan v Ročinju, g. Edvard Mežnaršič, je odločen za administratorja na Otlici, novomašnik Jos. Milanič imenovan za II. kaplana v Komnu, g. Ivan Rejec za kapelana v Dornbergu. Novomašnik Rom. Bratus gre za subsidiarja in beneficijata v Marijan, g. Justulin M. pa je premeščen za vikarija v Zdravščino. Dosedanji prefekt v dešk. semenišču, g. Fr. Setničar, gre za voditelja v slov. „Alojzijevisče“, na njegovo mesto v malo semenišče pa dosedanji I. kapelan v Gradežu, g. dr. Ivan Tarlau.

Smrtna kosa. — V četrtek je umrl v Gorici g. Josip Vogrič, gimnazijski sluga, ob 1. uri po noči. Pogreb je bil večeraj zvečer. N. p. v. m.!

Dne 29. t. m. je umrl po dolgotrajni bolezni na svojem domu v Košani previden s sv. zakramenti za umirajoče g. Josip Dekleva c. in kr. nadporočnik tukajšnjega pešpolka v 37 letu svoje starosti. Bil je blag značaj, jako čislán pri vsih, ki so ga poznali in vedno zvesti sin svojemu narodu.

N. p. v. m.!

Naš pesnik Simon Gregorčič je hudo obolel. — Z Gradišča nam prihaja žalostna vest, da je tam na svojem posestvu hudo obolel naš pesnik Simon Gregorčič. 29. t. m. se je podal k njemu njegov prijatelj zdravnik g. dr. Ferdinand Rojic. Upajmo da se bolezen kmalu na bolje obrne ter da nam ga Bog ohrani še mnogo let.

Za „Šolski Dom“. Predsedništvu doposlala Hranilnica in posojilnica v Cerknem 20 K.

Upravništvo „Gorice“ prejelo: Pri banketu starašinstva v Mirnu na dan rojstva Nj. Veličanstva nabrali 10 K 40 h, in sicer polovico za „Šolski dom“, polovico za „Alojzijevisče“.

Upravništvo „Prim. Lista“ izročilo društvenemu predsedništvu 105 K, katere so darovali: Ludovik Kumar, župnik v Biljani, 50 K; Ant. Pipan, vojaški kaplan v Pulju, 5 K; monsignor Janez Abram, kanonik v Gorici, 50 K. Presrečna hvala.

Učni zavodi v „Šolskem Domu“. — Bliža se začetek šolskega leta in ž njim novo življenje v našem „Šolskem Domu“, v katerem se bodo vpisovali učenci in učenke, kakor bo tukaj povedano.

I. V deško obrtno-nadaljevalno šolo se bodo vpisovali učenci v nedeljo 15. septembra od 9. do 12. ure predpoludne ter v ponedeljek 16. sept. od 5. do 7. ure popoldne. Ta dan prične se že s poukom. Šolnina znaša po 2 K na mesec; a do zdaj se ni še tirjala.

II. V strokovno šolo za umetno vezenje in belo šivanje s posebnim oddelkom za odrasle, v strokovno šolo za krojno risanje in šivanje ženskih oblek s posebnim tečajem za odrasle, ter v dekliško obrtno-nadaljevalno šolo se bodo vpisovale učenke 13. in 14. septembra od 9. do 12. ure predpoludne. Šolnina v posebnih oddelkih za odrasle znaša 4 K na mesec, v strokovnih šolah za učenke premožnih roditeljev 4 K na mesec, za one manj premožnih 2 K; učenkam ubogih roditeljev se šolnina zniža ali popolnoma opusti. V dekliški obrtno-nadaljevalni šoli se ne plačuje šolnina, ker je ta šola združena s strokovnima šolama. Ako pa katera učenka obiskuje samo nadaljevalno šolo, plača šolnino, kakor v strokovnih šolah. Tečaja za odrasle se začneta koj s početka, ako se oglasi zadostno število učenk; v nasprotnem slučaju začneta se še le med šolskim letom in trpita po potrebi.

III. V pripravljavni tečaj za izobraževališča za učiteljice se bodo sprejemale v prvi vrsti učenke, ki so z dobrim uspehom dovršile društveno ljudsko šolo (edino slovensko šestrazrednico v deželi); učenke, ki pridejo od drugod, bodo morale dokazati s spričevalom ali z izpitom, da so sposobne za vzprejem v pripravljavni tečaj; inace se sprejmejo v kateri drugi razred ljudske šole, v kolikor bo prostora. Pripravljavni tečaj služi kot nadaljevalna šola tudi takim učenkam, dovršivšim ljudsko šolo, ki ne nameravajo stopiti v izobraževališče. Vpisovanje bo 13., 14. in 16.

sept. od 9. do 12. ure predpoludne; šolnina znaša za učenke premožnih roditeljev 2 K na mesec, za one manj premožnih 1 K; učenkam ubogih roditeljev se šolnina zniža ali popolnoma opusti.

IV. Deška pripravljavnica za srednje šole se bo nadaljevala tudi v prihodnjem šolskem letu, ako se oglasi vsaj trideset plačujočih učencev. Sprejemajo se dečki, ki so dovršili z dobrim uspehom tretji razred ljudske šole, kar morajo dokazati s spričevalom ali z izpitom. Šolnina znaša 4 K na mesec in se le v slučajih resničnega uboštva zniža na polovico ali popolno opusti. Vpisovanje bo 13., 14. in 16. septembra od 9. do 12. ure predpoludne.

V. Ljudska šola bo obsegala v prihodnjem šolskem letu, v kolikor se da to zdaj previdevati, prvi in drugi mešani razred za prvo in drugo šolsko leto, paralelni razred k prvemu in drugemu mešanemu razredu za prvo in drugo šolsko leto, tretji deški razred za tretje šolsko leto, ter štiri dekliške razrede, od tretjega do šestega, ki bodo ob enem služili kot vladnica slovenskim gojenkam c. kr. izobraževališča za učiteljice, za učence od tretjega do šestega šolskega leta. Sprejemali se bodo v prvi vrsti učenci in učenke, katerih roditelji bivajo v Gorici, v višje dekliške razrede pa tudi deklice od drugod, v kolikor bo prostor dopuščal. Vpisovanje se bo 13. in 14. septembra od 8. do 12. ure zjutraj in od 3. do 5. ure popoldne. Šolnina znaša za otroke premožnih roditeljev 2 K na mesec, za one manj premožnih 1 K; otrokom ubogih roditeljev se šolnina zniža ali popolnoma opusti.

Otroški vrti v ulici sv. Klare, pod Kostanjevico in v ulici Cipresi začnejo novo šolsko leto v ponedeljek 2. sept. Sprejemajo se otroci od začete 4. do izpolnjenega 6. leta življenja tudi med letom, kadar se oglašijo. Šolnina je enaka oni v ljudski šoli, namreč 2 K na mesec za otroke premožnih in 1 K na mesec za otroke manj premožnih roditeljev; otrokom ubogih roditeljev se šolnina zniža ali popolno opusti.

Slovenskim roditeljem v Gorici. — Ker se je slovensko šolstvo v mestu močno razvilo, ne bo mogoče, da bi „Šolski Dom“ v prihodnjem šolskem letu sprejel vse otroke, ki so dolžni hoditi v šolo. Zato bodo morali slovenski roditelji o pravem času za to skrbeti, da zagotovijo svojim otrokom na drug način potrebni ljudskošolski pouk. V ta namen jim menda ne ostane drugega, nego da svoje otroke, katerim je bliže v slovensko mestno ljudsko šolo v Št. Roku (pod Turnom) nego v „Šolski Dom“, vpišejo v mestno šolo, izvemši morda deklice iz višjih razredov, ki so že hodile v „Šol. Dom“. Krajša pa je pot v Št. Rok nego v „Šolski Dom“ vsem tistim otrokom, ki ako hočejo priti v „Šolski Dom“, morajo iti čez križišče pri kapucinih, pri Lizi, ali pri Rusi hiši, oziroma onim, ki stanejo v ulicah Trieste, Cipressi, Cappuccini, Macello, Vogel, S. Pietro, Grabiz, Canonica, Parcar, Lunga, Scuola agraria, Toscolano, Rovere, Colle, Dreossi (deloma), Casa rossa in Rosental. Od križišča pri kavarni Corso na Franca Jožefa cesti je približno enako daleč v „Šolski Dom“ in Podturen.

Otrokom iz zgore navedenih ulic, katerih pa ni veliko, se ne godi posebna krivica, ako morajo hoditi v mestno šolo v Št. Rok.

Otroci iz drugih delov mesta se bodo sprejemali v „Šolski Dom“, kakor druga leta, izvemši dečke, ki so dovršili tretji razred (šolsko leto) ljudske šole. Ti bodo morali hoditi v Podturen, ako bodo hoteli še dalje deležni biti ljudskošolskega pouka, ker „Šolski Dom“ za četrto- in petoletnike ne bo imel prostora. Roditelji takih otrok naj jih vpišejo v mestno šolo v Št. Roku, a ob enem naj zahtevajo od voditelja g. Domenisa ali od onega, ki bo vpisoval, da sprejme na zapisnik njihov protest proti temu, da morajo tako daleč, celo s Štandrezke ceste, od Barke, Stračice, od Soškega mosta, s Solkanske ceste, z Grčine, pošiljati svoje otroke v šolo, medtem ko bi lahko bila šola na primernejšem kraju in lahko dostopna vsem otrokom. Ti roditelji naj se tudi skupno posvetujejo ter naj napravijo prošnjo na mestni in na deželni šolski svet, da se vendar enkrat ugodi njihovi zahtevi glede šolskega posloja na primernejšem mestu.

Ako bi slovenski roditelji ob tej priliki mirni ostali in bi se nič ne ganili, ne z vpisovanjem svojih otrok v mestno šolo, ne z opravičenimi zahtevami glede šolskega posloja na primernejšem kraju, bi lahko postavili v nevarnost obstanek težko pridobljene slovenske mestne šole, ker mesto bi se gotovo sklicevalo na to, da vzdržuje štirirazredno ljudsko šolo že peto leto, a da slovenski otroci je ne obiskujejo, ter bi zahtevalo, da naj

se šola odpravi. Kar so slovenski roditelji s težavo pridobili, naj skrbno varujejo, da jim ne bo treba začeti z nova in z večjo težavo poti, ki je do zdaj končana.

Pogreb grofa Franca Coroninija. — V torek ob 5^{1/2} uri popoldne se je vršil pogreb Nj. prevz. grofa Franca Coroninija ob ogromni udeležbi ljudstva in vseh članov družine pokojnikove. V dopoldanjih urah je dež neprenehoma lil, vendar se je popoldne zjasnilo in zlato sonce je obevalo veličastno pogrebno slavnost, ki se je vršila po sledečem vspredu. Sprevod je vodil preč. g. dekan šempeterski Hvalica s štirimi drugimi duhovniki. Takoj za krsto sta šla sinova visokega pokojnika, grofa Rudolf in Albrecht, potem svak umrlega, grof Anatol in njegov nečak grof Oskar Christalnigg. Nadalje so bili navzoči: začasni vodja c. kr. namestništva dvorni svetnik Schwarz, deželni poslanci goriški, komisija za pogodovanje Krasa za Gorico in Trst, c. kr. kmetijska družba, mnogoštevilni zastopniki plemstva, časništva in duhovščine, zastopniki mnogih občin in političnih uradov dežele, justičnih uradov in drugih; nadalje učiteljstvo s šolsko mladino, veteranska društva z zastavami, razna zastopstva z dežele in člani zdravniške zbornice ter lekarniškega zbora. Zaradi odsočnosti garnizije spremljala je sprevod goriška mestna godba z ognjégasci, in so le nekateri vojaki šli ob mrtvaškem vozu, kakaterega so vozili 4 konji. Kardinal goriški dr. Missia pričakoval je kondukta na vratih šempeterske dekanske cerkve. V cerkvi in na pokopališču zapeli so krasne in ganljive žalostinke šempeterski pevci pod izbornim vodstvom svojega pevovodje g. nadučitelja Lavrenčiča. Med ogromno množino najkrasnejših vencev je bil tudi venec šempeterske občine z napisom: „Občina Št. Peter svojemu županu“ in venec kmečkih občin z napisom „Svojemu gospodarju“. Ti venci in pa nešteta množica ljudstva udeležene pri pogrebu je pričalo, kako je vse ljubilo in spoštovalo visokega pokojnika.

Položen je bil ranjki v družinsko rakev na šempeterskem pokopališču.

Trgovski večerni tečaj za knjigovodstvo, dopisovanje, trg. aritmetiko, menjico pravo itd. se odpre 15. sept. v Gorici, kakor se razvidi iz današnjega oglasa. Opozarja se sl. občinstvo iz mesta in okolice na važnost te šole.

Javno predavanje bo imel gosp. Albert Žnidaršič 11. septembra v „Sokolovi“ dvorani. To bo nadaljevanje in konec prvega predavanja. Predaval bo tudi o giroprometu. Opozarjamo še slav. občinstvo iz mesta in okolice na važnost te šole.

Potrjena obsodba. — Kakor čujemo, je najvišji sodni in kasacijski dvor potrdil razsodbo deželnega kot kazenskega sodišča v Trstu, s katero je bil lastnik „Soče“ Andrej Gabršček obsojen na dva meseca ječe. — Zdaj še le torej je izrečena v tej zadevi „zadnja beseda“.

Zgradba mostu pri Barki čez Sočo. — Zadnje deževje je zopet močno poškodovalo priprave za zgradbo novega mostu čez Sočo. Provizorični lesen most je voda premaknila za kakih 15 metrov z mesta ter izrula več pilotov, a jame, v katere zabijajo pilote, je popolnoma zasula. Škode je kakih 4000 K, a zamuda na delu znaša vsled tega najmanj en celi mesec.

V spanju okraden. — V sredo večer je 45-letni France Obidič iz Kozane, stanujoč v Gorici na Kornu št. 5 nekoliko preveč pogledal kozarcem na dno in je prišel vsled tega pozno v noč v kavarno „Aurora“ še na eno črno kavo. Tam pa se mu pridruži neki neznan mladi človek ter ga naprosi, naj tudi za njega kaj plača. In res, dobri Obidič ukaže tudi neznanu prinesiti črno kavo. Tu se začeta razgovarjati in kmalu sta postala „prijatelja“, pila pa sta morebiti pa še kaj drugega in ne samo črno kavo ter konečno zapustila kavarno pod pazduho gredoč. Okoli 3. ure zjutraj pa najde neka straža Obidiča spečega pred vratmi svojega stanovanja in ga zbudi. Prvo, ko se je Obidič zbudil, je bilo, da je segel v notranji žep jopiča, da se prepriča, ali ima še denar, katerega je nosil pri sebi. Pa kako iznenadenje, ko ni našel v žepu več denarnice, v kateri je bilo 300 kron! Policija išče zdaj neznanega prijatelja Obidičevega, ki bo znal morebiti kaj več o tem denarju.

Mrzlek. — Odsek tukajšnjega mestnega starašinstva, ki se peča z vprašanjem kje in kako dobiti pitne vode za goriško mesto, je sklenil predlagati mestnemu starašinstvu, da dovoli novih 4000 kron za nadaljnje preiskovanje, ali bi se dala voda iz Mrzleka dovesti v naše mesto.

Perosijev oratorij v Vidmu. — Kakor že naznanjeno v našem listu, proizvajal se bode v dneh 5., 6., 7. in 8. septembra v stolni cerkvi v Vidmu oratorij slavnega italijanskega skladatelja Perosija. Skladatelj, ki bode vse štirikrat vodil oratorij osebno, pride že v torek v Videm. — Zanimanje in pričakovanje raste dan na dan. Udeležba iz Primorske bode jako obilna. Naj bi nikdo, ki se more udeležiti, ne zamudil te lepe prilike izrednega užitka cerkvene glasbe.

Na c. kr. pripravnici za učiteljska v Podgori pri Gorici se prične šolsko leto dne 16. septembra. Vpisovanje učencev bode dne 12. 13. 14. in 15. septembra od 9–12 ure predpoludne v tukajšnjem šolskem posloju.

V ta zavod se sprejemajo krepki in zdravi dečki, ki so dosegli 14. to leto (ali vsaj 13 in pol leta) svoje starosti ter z dobrim vspehom dovršili ljudsko šolo ali kak razred srednjih šol.

Za vsprejem se zahteva: zadnje šolsko spričevalo o stavljenju kozic in zdravniško spričevalo o splošnem zdravstvenem stanju dečka.

Nesreča. — Jožefa Vidrič iz Batuj šla je na senik da bi dala živini krme; pri tem jo je obšla omotica in padla je tako nesrečno s senika v blev, da si je zlomila levo roko. Pripeljali so jo v tukajšno bolnišnico.

Pri veselici ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Dornbergu se je nabralo čistega dobička 218 K 66 h od katerih se odpošlje 84 K glavni družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljano in 84 K društvu „Šolski Dom“ v Gorico. — Podarili oziroma preplačali vstopnino so: Velerodni g. Rudolf Arthofer inženir podjetja vipavske železnice 100 K, g. S. Skert, delovodja pod. vip. železnice 9 K 60 h, g. L. Tögl 8 K 40 h, č. g. župnik L. Juvančič 4 K 60 h, g. Guerra 4 K 20 h, g. A. Trabi 1-20 K, g. Zajec 2 K 60 h, g. Bajc 2 K, g. dr. Treo 1 K 60 h, g. Dominko 60 h, g. Rozina 60 h, gosp. Hiller 40 h, g. Turel 40 h, g. Jakil 20 h, g. Fratnik 20 h, g. Mermolja 20 h gosp. Max Ličen poslal 4 K ker mu je bilo nemogoče se udeležiti veselice. Tem potom se zahvaljuje podpisana podružnica vsem plemenitim podpirateljem naše prekorniste družbe zlasti č. g. inženirju R. Arthoferju, ter kliče vsem: Bog povrni!

Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Dornbergu.

Vabilo na veliko veselico katero priredi bralno in pevsko društvo „Školj“ v Šmarjah dne 1. septembra, točno ob 4. uri pop. Vspored: 1. B. Ipavec: „Domovini“, godba. 2. * * „Opomin k petju“, možki zbor. 3. Pozdrav. 4. D. Jenko: „Što čutiš“, možki zbor. 5. H. Volarič: „Male Slovenke“, potpourri. 6. Krojač Fips, igra v enem dejanju. 7. Hudovernik: „Naša zvezda“, možki zbor. 8. H. Volarič: Venček slovenskih pesmi, godba. 9. Šaljiv prizor. 10. Mayer: „Tičica gozdna“, možki zbor. 11. Ples in prosta zabava. Vstopnina k veselici 50 v, sedež 30 v. Vstopnina k plesu: I. do 9^{1/2} ure 2 K, II. do 2 popoldni 2 K. Ker je polovica čistega dobička namenjena družbi sv. Cirila in Metoda, povelica pa za nabavo društvene zastave, se radodarnosti ne stavijo meje. K obilni vdeležbi vljudno vabi Odbor.

Iz zahodnih Brd nam pišejo: S tem mesecem avgustom končajo šolske počitnice na deželi — trajale so en mesec in pol, 45 dolgih dni. Kako prijeten je čas počitnic, ve učitelj, vejo otroci; drugi ne uživajo takih prijetnosti, nimajo počitnic, vedno morajo biti na delu; mnogi nimajo počitnic niti ponoči, niti ob nedeljah in praznikih.

Kako se more drzniti učitelj — „od beneške meje“ — drugim stanovom očitati 24 ur počitka na dan? —

Zgubljeno. — Nekdo je izgubil iz Št. Mavra do nižje Fojani 40 K v denarju in več računov. Kdor bi našel naj blagovoli izročiti v naši tiskarni, na kar dobi primerno nagrado.

Oznanilo. — Razpisujejo se s tem 4. deželni štipendiji po 400 kron za dijake z Goriškega, kateri so dovršili srednje in stopili v visoke šole.

Pri podelitvi se bo gledalo na to, da dobita te štipendije dva dijaka slovenske in dva italijanske narodnosti. Če bi manjkalo dijakov izmed ene rečenih narodnosti, sme se nakazati štipendij dijakom druge narodnosti.

Štipendiji se bodo izplačevali v štirih četrtletnih odplačilih na prošnjo deleženca, ki mora izkazati, da je vpisan v vseučiliščno matrikolo in pozneje, da obiskuje učilišče.

Dotične prošnje se imajo podati deželnemu odboru v Gorici pismeno do 15. oktobra 1901 in naj se jim priložijo spričevala zrelosti, uboštva in vpisa v eno izmed visokih šol.

Razpis štipendijev. — Razpisuje se eden deželni štipendij po 600 kron, ki ga je ustanovil deželni zbor še sklopom 10. septembra 1888 v spomin štiri-desetletnice vladarstva Nj. Vel. presv. cesarja Franca Jožefa I.

1. Deležiti se morejo te ustanove dijaki; sinovi očeta rojenega, stanujočega in pristojnega v tej grofiji, slušatelji prava, medicine, eventuelno modroslovja, politehnike ali više poljedelske šole — na katerem avstrijskem vseučilišču — skozi vsa leta vseučilišnih studij držeč se obstoječih postavnih predpisov.

2. Prosilci naj podajo svoje vloge podpisanemu deželnemu odboru do 15. oktobra t. l. in naj jim priložijo dokazila o rodu, pristojnosti, o premoženjskih razmerah dotičnih družin, o tem, da so vpisani na kakem izmed navedenih učilišč in o dosedanjem napredovanju.

Posnemanja vredno. — Poročali smo že, da se na Hrvaškem poleg madžarščine uprav zlohotno širi nemščina. Zlasli se to dogaja v glavnem mestu Hrvaške, v Zagrebu. Ondi je skoro ni trgovine, da bi se ne nemčevalo v njej. Nemei kažejo očividno namen izriniti iz Hrvaške hrvaški jezik in uriniti narodu bismarkovščino. Uvidevši veliko nevarnost tega početja za obstanek hrvaškega naroda, so se zjediniili hrvaški rodoljubi v tem, da so ustanovili društvo proti širjenju tujsčine na Hrvaškem. Društvo pozivlja ves hrvaški narod, da mu prijavlja posamezne slučaje nastopanja tujecev proti hrvaškemu jeziku, katere slučaje potem prinašajo doslovno z imeni. Na ta način se nadejajo hrvaški rodoljubi vspešno nastopati proti širjenju tujsčine.

Kmetijskemu odseku tolminskemu v slovo.

Prejeli smo in objavljamo: Mnogo let sem v osrednjem odboru c. kr. kmetijskega društva zastopal tolminski okraj in menil sem, da mi ostane ohranjen mandat tudi za prihodnjo dobo; to temveč, ker me je bil tolminski kmetijski odsek pri zadnji volitvi, ki se je vršila še na podlagi starih pravil, enoglasno izvolil svojim zastopnikom. Vsled tega sem v dveh drugih okrajih odklonil podeljeni mandat. Toda nova pravila so privabila v kmetijski odsek nove elemente, kateri so poverili zastopstvo tolminskega okraja bolj zvežim in spretnim močem od mojih, razbremenivši me dotičnih dolžnostij. Zato si štejem v dolžnost, da koncem svojega poslovanja položim račun o tem, kako sem izvrševal svoj mandat.

V eminentno živinorejskem okraju trebalo je v prvi vrsti skrbeti za živinorejo in mlekarstvo obrt. Zato sem se dal izvoliti v živinorejski odsek kmetijskega društva in sem pri vsaki priliki zagovarjal živinorejske interese svojega okraja. Ker je društvo po prizadevanji našega nepozabnega predsednika dobivalo izdatne podpore za nakup plemenske živine, predlagal sem, naj se zraven čistokrvnih bikov nakupujejo tudi enake breje junice, da dobimo polagoma čista goveja plemena v deželo ter podvojimo s tem vrednost svoje živine. Trkal sem več let zaporedoma, dokler se je odprlo. Zdaj je z mojim predlogom vse zadovoljno in tudi deželni zbor mu je dal v letošnjem zasedanju svojo sankcijo s tem, da je dovolil znamenito svoto 40.000 kron za nakup čistokrvnih bikov in junic.

O priliki, ko smo na nekem shodu v Tolminu pretresali razna kmetijska prašanja, izrazili so navzoči kmetovalci željo, naj bi se kaj storilo za zboljšanje hirajoče svinjereje na Tolminskem. Vsled tega sem jaz še v tistem letu v osrednjem odboru predlagal in dosegel, da so se nakupili in po Tolminskem in drugod med kmetovalce razdelili čistokrvni Yorkshirci obeh spolov, da se po njih osveži domače plemo. V nekterih krajih so se te živali prav dobro sponesle, drugod ne tako. Ker se je pa v obče tožilo, da so premajhne, je letos v odboru obveljal sklep, da se prihodnjč nabavijo Yorkshirci velike pasme.

Pred nekterimi leti sem na svoj riziko naročil 53 ovac velike mlečne frizlandske pasme in jih razdelil večinoma med kmetovalce na Tolminskem. Kakor se mi je sporočilo, je ta plemenska žival ugodno vplivala na zboljšanje domače pasme.

Kadarkoli me je tolminski kmetijski odsek vabil, deležil sem se na svoje stroške njegovih shodov — tako o priliki, ko smo razpravljali uzorna pravila mlekar-skemu društvu in še pri drugih prilikah. Tudi sam sem priredil nekatere kmetijske shode v Volčah, Kobaridu, pri Sv. Luciji, na Idriji in drugod, na katerih sem prav posebno izpodbujal ustanovitev mlekar-skih zadrug in njihovo vredbo na podlagi zakonitih pravil ter priporočal večjo skrb za zboljšanje domače govedoreje in razumno sadjerejo.

V osrednjem odboru pa sem z vso vneto zagovarjal mlekarstva društva, kardakoli jim je trebalo podpor za zgradbo mlekaric in nakup notranje opreme. Vsem mlekarstvom, ki so se v svojih zadevah obračala do mene, sem ustrezal po svojih močeh in menim, da navadno z uspehom.

Ko je naše društvo leta 1891. priredilo deželno kmetijsko in obrtnijsko razstavo v Gorici, sem prosil in dosegel, da se je na primernem prostoru napravila mlekarica, ktera je vzbudila občno zanimanje in pokazala napredek naših gorá v mlekarstvu. Sploh sem si takrat kot ud izvrševalnega odbora mnogo prizadel, da so prišli naši kmetijski pridelki in obrtnijski izdelki do prave veljave in da se je prisodilo našim razstavljavcem zaslužen priznanje.

Ko je l. 1895. c. kr. mlekarški nadzornik g. Vincencij Charousek po naročilu c. kr. ministerstva za poljedelstvo pregledaval naše mlekarice na Tolminskem, spremljal sem ga na potovanju in mu pojasnjeval dotične razmere in potrebe. Mej drugim sem mu priporočal, naj nam skuša zadobiti — na državne stroške u z o r n o m l e k a r n i c o, ktera bi služila vsem drugim v izgled. Sprejemši moj predlog, je on odbral v o l č e najprimernejšim sedežem take mlekarice in to zaradi ugodne lege, obilnosti hladne vode, znamenitega števila krav, ki se celo leto redi na domu itd. V istini je bil g. Charousek tudi že pridobil ministerstvo za nameravano ustanovitev, ki se je pa izjalovila samo zaradi tega, ker so jo izpodrivali činitelji, od katerih bi bil vse drugo pričakoval, samo tega ne. Sicer pa je še vedno mogoče, da pride moj predlog v veljavo.

Zakon o pospeševanju govedoreje na Goriškem, ki ga je deželni zbor sprejel v letošnjem zasedanju, je moje delo. Več let sem mu pripravljaval pot v kmetijskem društvu; naročil sem slične zakone drugih živinorejskih dežel, štajerske, kranjske, tirolske, predarelske, solnograške, moravske, češke, primerjal je med seboj in posnel iz njih vse, kar se je najbolje prilegalo našim živinorejskim razmeram in potrebam ter tako zložil načrt zakona, in priobčivši ga v „Gospodarskem listu“ in poitalijančenega v „Atti e Memorie“ priliko ponudil živinorejcem, da so lahko izrazili svoje mnenje o njem in mi je priobčili. „Il Friuli Orientale“ se je rogalo mojemu načrtu in me zaradi njega smešil, — a moške, veččaki v našem odboru, kateri so ga resno pretehtali, so bili drugzega mnenja. Sprejemši ga z malimi, ne bistvenimi premembami, so ga priporočili osrednjemu odboru, kateri ga je soglasno potrdil in mu zagotovil soglasno potrdbo deželnega zbora. Jaz se zanašam, da bode novi zakon, če se bo vestno izvrševal, izdatno pospeševal domačo govedorejo.

Kot član posebnega odseka za povzdigo sadjereje na Goriškem sem se do zdaj z živim zanimanjem deležil vseh dotičnih razprav in sem vselej sodeloval, kadar je šlo za pospeševanje dotičnih interesov. — Leta 1888. sem bil sotrudnik, ko smo prirejali sadno izložbo na dunajski jubilejski razstavi, da bi našemu sadju pridobili veljavo na svetovnem trgu. Odbor onenjene razstave mi je s posebnim diplomom izrazil svoje priznanje in zahvalo za moje uspešno sodelovanje. — Na naši deželni razstavi l. 1891. sem bil ud izvrševalnega odbora in sadjerejske jurije in na lanskim jubilejski razstavi tudi, in obakrat sem zastavljal ves svoj upliv v to, da se je mej drugim tudi tolminsko sadje ocenilo po pravi vrednosti. — Sicer sem se vedno prav posebno zanimal za tolminsko sadjerejsko društvo, ktero mi je vsled enoglasnega sklepa svojega občnega zbora poslalo jako laskavo zahvalnico.

Sploh sem si svest, da sem v osrednjem odboru našega c. kr. kmetijskega društva vestno izpolnjeval svoje dolžnosti in da sem — akopram ni s tem združena najmanjša odškodba za trud in zamudo — z živo vneto, kakoršno zasluži stvar, ktere je bilo moje delovanje posvečeno, zastopal koristi svojih mandantov. Še v ravno preteklih dneh sem poizvedaval po Tolminskem, Bovškem in Cerkljanskem, kako bi se najuspešneje razdelila plemenska živina, ktero namerava letos nakupiti naše društvo z državno in deželno podporo, sem pregledaval hleve posameznih proslincev, pregovarjal župane in druge veljavne moze, naj pospešujejo naše društvene namene in proučeval krajne razmere in potrebe, da bi zamogel na zanesljivi podlagi še dalje zagovarjati koristi svojega volilnega okraja. Najčastnejše priznanje mojega delovanja v kmet. društvu mi je sporočil ravnatelj našega društva v pismu, ktero sem prejel dne 25. t. m. v Cerknem. Pisal mi je namreč, da je bilo rajnk. našemu predsedniku grofu Coronini-ju zelo žal, ko je slisal, da sem padel pri volitvi v

Tolminu in da se je izrazil, da je to občutljiva izguba za naše društvo. Naj je ta izjava tudi prelaskava, daje mi vendar spričevalo, da sem po svojih skromnih močeh izpolnil svojo dolžnost.

Vsi slovenski odborniki smo do zdaj v osrednjem odboru složno in previdno delovali v popolnem sporazumljenju med seboj; v vseh svojih težnjah iskali smo in našli krepko zaslombo pri pokojnem, bisernem predsedniku, in skrbno varovaje prijazne odnošaje med nami in italijanskimi zastopniki dosegali smo leto za letom uspehe, na ktere smemo ponosni biti.

Ker mi je zdaj zaupanje veljavnih mož ponudilo mandat v drugem okraju, stopim zopet v odbor, — in poslavljaje se od dosedanjih svojih volilcev, zagotavljam jih, da bodem radovoljno in z enako vneto kakor do zdaj tudi zana-prej sodeloval s svojimi tovarši v pro-speh kmetijskih interesov tolminskega, kakor vseh drugih okrajev. Strankarska burja me ne zgane.

V Gorici, 29. avgusta 1901.

E. Klavžar.

Dunajska borza.

29. avgusta 1901.

Skupni državni dolg v notah	98-80
Skupni državni dolg v srebru	98-70
Avstrijska zlata renta	118-80
Avstrijska kronska renta 4%	95-55
Ogerska zlata renta 4%	118-55
Ogerska kronska renta 4%	92-95
Avstro-ogerske bančne delnice	16-49
Kreditne delnice	631—
London vista	239-30
Nem. drž. bankovci za 100 mark	117-05
20 mark	23-42
20 frankov	19-01
Italijanske lire	91-25
C. kr. cekini	11-29

Razglas!

Tretji živinski semenj v Cerknem v tekočem letu bode v soboto dne 14. septembra.

Županstvo v Cerknem dne 28. avgusta 1901

A. Kosmač župan.

Objava.

Podpisano vodstvo naznanja, da se prične šol. leto na c. kr. pripravnicah za učiteljska v Sežani dne 16. septembra t. l. Istega dne se bode vpisovalo učence, dečke, kateri so že dovršili 14. leto in si prisvojili primerno znanje na kakej večje ljudske šoli ali na kakem drugem sličnem učnem zavodu. K zglasitvi se zahteva:

- krstni list,
- zadnje ali pa odpustno spričevalo ljudske šole ali kakega drugega učnega zavoda,
- zdravniško spričevalo in
- spričevalo o cepljenju koz.

Za obiskovanje tega učnega zavoda se ne plačuje nič šolnine, marveč daje se pridnim in siromašnim učencem nekoliko državne podpore.

Vodstvo c. k. pripravnic za učiteljska v Sežani, dne 25. avgusta 1901.

Al. Bajec voditelj.

Večerni trgovski tečaj

za knjigovodstvo, dopisovanje, trg. aretmetiko, menjično pravo itd. itd. se odpre

15. septembra v Gorici.

Oglasiti se je v „Narodni tiskarni“.

Harmonij

s 5 oktavami v dobrem stanu se odda za 500 kron. Kje, pove uredništvo.

Glasovir

v dobrem stanu se odda za 140 K. Kje, pove uredništvo.

Razprodaja.

Jože Vidmar v Gorici via Bertolini št. 10 (seneni trg) proda iz proste roke dne 5. septembra in eventualno naslednje dni kakih 35 konj in 15 vozov s pripadajočo opravo vred.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznicu

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Nj. svetost papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Laponju gospodu lekarnarju G. Piccoliju v Ljubljani prisrčno zahvalo za doposlane Jim stekleničice

— tinkture za želodec —

in so njemu z diploma dné 27. novembra 1897 podelili naslov »Dvorni založnik Nj. svetosti« s pravico v svoji firmi poleg naslova imeti tudi grb Nj. svetosti.

Imenovani zdravnik ter tudi mnogi drugi slo-viti profesorji in doktorji priporočajo bolečavim G. Piccolijevo želodčno tinkturo, katera krepča želodec, povečuje slast, pospešuje prebavljanje in telesno odprtje. Naročila vsprejema proti povzeju in točno izvršuje G. Piccolij, lekarnar v priangulu v Ljubljani, na Dunajski cesti.

Tinkture za želodec pošilja izdelovatelj v škatljah po 12 stekleničic za gl. 1-26 a. v. po 24 steklenic za gl. 2-40; po 36 za gl. 3-50, po 70 za gl. 6-50, po 110 za gl. 10-30. — Poštino mora plačati p. n. naročnik.

Franc Melink,

zidarski mojster v Višnjeviku št. 67, prevzema vsa zidarska dela po najnižji ceni. — Naročena dela se lično izvršujejo.

Tiskovine za prošnje v dosego brezobrestnih posojil vinogradnikom

ima v zalogi „Narodna tiskarna.“

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštna.

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici h. št. 25, (v lastni hiši)

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu, istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju. Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta. Testenine iz tvornice Žnidaršič & Valenčič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevga mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zabojčkih najmanje po 5 Kg. na vse kraje.

Jakob Miklus,

trgovec z lesom in opeko, zaloga pohištva, rakev (trug), vinskih posod, stiskalnice za vino in sadje vsake velikosti, kakor tudi kraljkocasnih iger slovenskih „Marianje“ t. j. ličnih in trpežnih miz iz trdega lesu, ki imajo znotraj tro- ali štirikotno kegljišče z vrtenci in kegljavnično blagajno po najnovejši sestavi, za krémarje, zasebnike itd.

v Pevmi,

za Soškim mostom, p. Gorica, priporoča p. n. občinstvu svojo bogato zalogo, zagotavlja najhitrejšo postrežbo in jako nizke cene.

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici,

Gosposka ulica hiš. št. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izberi, kakor: sukno, platno, prtino, Clifton, oksfort, srovice, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce. Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja.

Ravnokar je izšla v „Narodni Tiskarni“ knjizica:

TRI IGRE

za žensko mladino.

Prosto poslovenil

E. Klavžar.

Knjizica se dobiva v „Narodni Tiskarni“ v Gorici, ulica Vetturini 9, in pri knjigotržcu Pallichu v Gorici na Travniku mehko vezana po 40 vin. po pošti 3 vin več.

Naznanilo.

Ker se me išče še vedno na Travniku št. 11, kjer sem delal prej in je sedaj tam fotograf Marega, javljam s tem slavnemu občinstvu, da se nahaja moj novi ateljé že dve leti v

Gosposki ulici

št. 7 II. nadstr. v hiši „Gor. ljud. posojilnice“, kjer je tudi „Krojaška zadruga“. Ateljé je v vsakem oziru najmodernejši, najlepši, največji v Gorici, ter urejen velikomestno.

Priporočaje se tudi v bodoče naklonjenosti slavnega občinstva, bilježim se z odličnim spoštovanjem

Ant. Jerkič,

odlikovani fotografski zavod v Gorici, Gosposka ulica 7.

„Narodna Tiskarna“ v Gorici ulica Vetturini 9.

Ilijada.

Povest slov. mladini.

Prosto po Homerju

pripoveduje

ANDREJ KRAGELJ.

S tolmačem važnejših osebnih imen ter obsega 273 strani.

CENA:

1 K 40 vin., po pošti 20 vin. več. Vezana v platno 2 kroni, ozioroma 2 kroni 20 vin.

Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ v Gorici, pri knjigotržcu Pallichu v Gorici na Travniku, pri Schwentnerju v Ljubljani in Florjanu v Kranju.